

Transkribering av podcasten Prata rasism

Avsnitt 3 med socialpsykologen Nazar Akrami om var fördomar kommer ifrån

---

Läsanvisningar

(01,01)	exempel på position i ljudfil vid ett eller flera ohörbara ord
PAUS	längre paus
...	ej avslutad mening

Inledning

Forum för levande historia presenterar "Prata rasism".

"We face the difficulties of today and tomorrow..."

Vad är rasism och varför finns det? Och vad kan göras åt det?

"... I still have a dream..."

Stora frågor som kan ge lite olika svar beroende på varifrån man tittar.

"... this nation will rise up and live out the true meaning of its creed."

-

Speaker: I den här poddserien träffar jag forskare från olika discipliner för att fråga dem om vad de ser, från just sitt perspektiv.

Okänd röst: Ibland kan jag tänka att vi skulle kunna komma längre om vi faktiskt kan acceptera det. Det här kommer att finnas men vi kan göra saker för att minimera det.

Okänd röst: Men om alla har de här automatiska stereotyperna av fördomar, hur stor handlingsfrihet har jag?

Okänd röst: Då säger jag "Lycka till!" I alla fall vad det gäller fördomsfullhet.

Okänd röst: Nej, men oj, det här är lite jobbigt att det är den historieundervisningen jag har givit dem, för att de har liksom ingen bra grund för att möta andra människor.

Okänd röst: Jag kan inte låta bli att fundera på varför. Varför tänker man så.

Speaker: Men där är ju du en av de här vita personerna på kontoret också.

Okänd röst: Ja, absolut. Visst är det så.

-

Speaker: Nu ska vi kolla in ett socialpsykologiskt perspektiv.

Amanda Glans: Så, hoppa inte iväg.

Nazar Akrami: Nej, jag ska vara så här nära, absolut.

Speaker: Nazar Akrami från Uppsala universitet.

Amanda Glans: Hur kommer det sig att du forskar om det du forskar om? Varför har du valt just det?

Nazar Akrami: Alltså, jag har alltid varit fascinerad av personlighet. Och hur jag än gör så finns det personlighet med i bilden.

Speaker: Han har studerat det här sen slutet av 90-talet.

Amanda Glans: Vad är det i din personlighet då, som ger det här intresset?

Nazar Akrami: Oj, oj. Det vet jag faktiskt inte. Jag vet inte om jag vågar säga någonting (skratt). Ser du någon koppling mellan min personlighet? Vi är rätt så duktiga, alltså, människor är rätt så duktiga på att bedöma andras personlighet. Så du kanske ser? Då får du svara på det, om du ser samband mellan min personlighet och det jag gör.

Amanda Glans: Nu vänder du ju tillbaka frågan till mig.

Nazar Akrami: Ja (skratt).

Amanda Glans: Så kanske att du har en egenskap att vända och vrida på saker.

Nazar Akrami: Ja, det är nog så, det gör jag. Det är nog riktigt. Det är faktiskt sant.

Amanda Glans: Kan du inte berätta, vad är socialpsykologi?

Nazar Akrami: Jag ställer den frågan till mig själv och till mina studenter ofta. Och jag brukar säga att det är svårt att peka på någonting som inte är socialpsykologi.

Speaker: Socialpsykologin studerar hur andras närvaro i olika form påverkar vårt beteende, vårt sätt att tänka, vårt minne.

Nazar Akrami: Allt som involverar den typen av interaktioner eller relationer är socialpsykologi. Och då kan du tänka dig, det kan bli verkligen allting.

Speaker: Inom socialpsykologisk forskning kan man studera både grupper och individer. Nazar Akrami zoomar in på det senare.

- Nazar Akrami: I mitt område så är vi intresserade av individen. Jag studerar också specifika individuella skillnader.
- Amanda Glans: Vad blir specifikt då? Om man tänker att man tar på sig dina glasögon, alltså socialpsykologiska glasögon och tittar på just rasism.
- Nazar Akrami: Mm. Det socialpsykologiska perspektivet har pendlat. Det har förändrats fokus kan man säga.
- Speaker: Nazar Akrami gör en kortfattad redogörelse för socialpsykologins historia när det kommer till att studera fördomsfullhet och rasism.
- Nazar Akrami: De första tankarna kring det socialpsykologiska var att grupptillhörighet har någon betydelse. Det var det som var avgörande. Alltså, de här klassiska tankarna om etnocentrism och så vidare.
- Speaker: Etnocentrism innebär att den egna etniska gruppen är alltings centrum och måttstock.
- Nazar Akrami: Sen har man gått över till någon mjukare form av grupptillhörighet som man kallade för identitet. Alltså, att vi har olika grad av identifikation av grupper. Och till exempel konflikt mellan två grupper förklaras inte bara av grupptillhörighet utan kanske även, eller snarare, av hur medlemmar i de här två grupperna identifierar sig med sin grupp. Och den som identifierar sig mindre med sin grupp tenderar att vara mindre negativ mot andra grupper.
- Speaker: Sättet att se på grupptillhörighet och identitet nyanserades ytterligare genom att man började se identitet som mindre statiskt.
- Nazar Akrami: En ytterligare vändning som har kommit, det är att vi kan stänga av och slå på våra identiteter. Och för fördomsfullhetsforskning kom att under en längre tid fokusera på hur skiftningen i identiteter kan påverka olika uttryck för fördomsfullhet.
- Speaker: En känd hypotes inom socialpsykologisk forskning är den så kallade kontakthypotesen. Att fördomar mellan grupper skulle minska av kontakt mellan grupperna.
- Nazar Akrami: En klassisk tanke, det är den här kontaktfrågan. Kontakthypotesen till exempel är känd för, där man menar att kontakt gör att det blir mindre friktion mellan olika grupper.
- Speaker: Forskningen visade att det var komplexa processer. Och grupperna kunde till och med bli mer fientliga, inte mindre. Beroende på hur experimenten utfördes.
- Nazar Akrami: Det har man också kunnat se nu 100 år senare, att det är inte riktigt så det fungerar.

"Now we are the masters of our fate..."

Speaker: Sen kom andra världskriget.

"Twice in a single generation the catastrophe of world war has fallen upon us."

Speaker: Och självklart påverkade det forskningen. Nu ville många forskare försöka förstå hur det kunde hända.

Nazar Akrami: Efter andra världskriget gick man direkt över och letade efter den mer fördomsfulla personligheten. Då blev personlighet plötsligt i fokus.

Speaker: Flera omtalade experiment gick ut på att testa om liknande psykologiska processer kunde ske i vad man kallade ett friskt samhälle.

"In order to understand how people were induced to obey unjust regimes and participate in atrocities such as the Holocaust..."

Speaker: Ett av de mest kända experimenten är Milgrams lydnadsexperiment.

"...volunteers were told they were taking part in a scientific research to improve memory."

Speaker: Ett av experimentens syften var att undersöka lydnad och auktoritetens inverkan på en försökspersons förmåga att skada en annan människa.

" Would you open those and tell me which of you is which, please? – Teacher, Learner. Teacher..."

Speaker: Deltagaren blev tilldelad rollen som lärare på ett sätt som verkade slumpartat. Och om eleven som spelades av en skådespelare svarade fel, så skulle läraren trycka på en knapp som gav en elchock.

"Cloud, horse, rocks, house. Answer! Wrong."

Speaker: Styrkan ökades med varje felaktigt svar.

"- 150 volts. Answer: horse. – Aow! Experiment, that's all. Get me out of here. Get me out of here, please! – Continue, please. Go right on. - I refuse to go on. Let me out! – He refuses to go on. – The experiment requires you continue, teacher. Please continue."

Speaker: Eleven satt i ett annat rum och försökspersonen trodde att chockerna var riktiga, men det var de inte.

"- You know you had a chock, 180 volts. – Aow! I can't stand the pain. Get me out of here. – Can't stand it. I'm not going to kill that man. I mean, who's gonna take the responsibility if anything that happens to that gentleman? - I'm responsible for anything that happens to him. Continue, please. – Alright. Next is Slow: walk, dance, truck, music."

Speaker: Två tredjedelar av försökspersonerna gick så långt att de utdelade stötar som hade varit dödande.

"375 volts. – I think something happened to that fellow in there. I don't get no answer. He was hollering at less voltage. Can't you check in and see if he's alright, please?"

Resultaten sågs som chockerande.

"Milgram's findings horrified America. They showed that decent American citizens were as capable of committing acts against their conscience as the Germans had been under the Nazis."

Speaker: Men många av försöken blev kritiserade. Lydnadsexperimenten var en av dem.

Nazar Akrami: Och problemen var, de allra största projekten inom psykologin över huvud taget i termer av investerade pengar, var de som genomfördes efter andra världskriget för att förstå varför folk gjorde som de gjorde under andra världskriget. De projekten, flertalet av dem, och ett större som hade med personlighet att göra, hade stora brister. Och de bristerna blev också ett fall för ytterligare problem för personlighetspsykologi.

Speaker: På 70-talet så vände trenden inom socialpsykologisk forskning. Dels så blev det mer intressant att prata om grupp och mindre om individ. Dels så hade en del tidigare experiment blivit kritiserade.

Nazar Akrami: Kritiken mot personlighet blev alltför hård i alla möjliga sammanhang.

Amanda Glans: Hur var den kritiken?

Nazar Akrami: Ja, den kritiken var att situationen har en avgörande betydelse för vår, hur vi agerar. Och att de här så kallade, tyckte man, stabila egenskaperna har väldigt lite att säga om hur vi beter oss i olika situationer och att situationerna har övertaget. Jag skulle säga att det var då en förödande kritik mot allt som vi kallar för individuella skillnader, det som skiljer oss. Då backade hela personlighetsforskningen.

Speaker: Nazar Akrami säger att det var i början av 2000-talet som trenden vände igen och forskning om individuella skillnader blev aktuellt. Där ibland hans egen.

Nazar Akrami: För några år sen skämdes vi för att göra det här. I dag är vi stolta.

Amanda Glans: Ja, utifrån ett socialpsykologiskt perspektiv, hur är definitionen av rasism då?

Nazar Akrami: Det är alltså negativa attityder gentemot en person, baserade på den personens grupptillhörighet eller etnicitet eller ras, även om vi inte tror på rasbegreppet.

Amanda Glans: Skulle du säga att det finns någon skillnad mellan fördomsfullhet och rasism? Gör du skillnad på de begreppen?

Nazar Akrami: Ja, det var intressant. Det var en bra fråga. Jag måste tänka. Nej, jag kan tänka mig att likställa dem ja.

Amanda Glans: Vad är då socialpsykologisk förklaring till att rasism finns?

Nazar Akrami: Det är klassiska grupptillhörighetsfrågor, att vi tillhör olika grupper. Och att det finns någon form av konkurrens om resurser, möjligheter och olika saker som gör att det blir gruppfraktion. Och att olika grupper inte tycker bra om varandra.

Speaker: Även Nazar Akrami har utfört sådana här tester kring grupptillhörighetens betydelse.

Nazar Akrami: Till exempel, du kommer till labbet och vi testar dig på någonting som är på låtsas bara. Och så säger vi att "Vi ska se om du tillhör A eller B", och så testar vi och så säger vi att "Jo, nu har vi hittat att du tillhör grupp A, vad tycker du om grupp B?"

Speaker: Grupptillhörigheten behöver inte vara verklig. Den kan lika gärna vara inbillad.

Nazar Akrami: Du vet ingenting om dem. Du vet ingenting om grupp A heller för den delen. Du vet om dig själv och att du tillhör grupp A. Genomgående så hackar man på den andra gruppen. Man är mer negativ mot den andra gruppen och mer positiv mot sin egen grupp.

Amanda Glans: På riktigt?

Nazar Akrami: Ja, det är på riktigt.

Amanda Glans: Men det är ju ganska skrämmande.

Nazar Akrami: Jag har precis gjort sju studier om det här, vi är på den åttonde nu.

Speaker: Och gruppen behöver inte ens existera.

Nazar Akrami: Det finns en del studier. Det är inte så många där man har listat grupper, lång lista, 20 grupper. Och sen har man lagt in en grupp som heter "mutami" i den studien som vi körde. Och det är många som inte gillar mutami, de verkar inte tycka att de är snälla eller så.

Amanda Glans: Och mutami finns inte?

Nazar Akrami: Förlåt? Mutami existerar inte. Vi har frågat dem efteråt "Känner ni till den gruppen? Vet ni varifrån de kommer?" "Nej". Och det finns likadana studier från 50-talet, 60- och 70-talet, så det finns en generell tendens i att ogilla andra.

Amanda Glans: Det här är ganska skrämmande. Är det liksom nedslående resultat?

Nazar Akrami: Det är så det fungerar. Jag tycker inte att det är så konstigt (skrattar till).

Amanda Glans: Tycker du inte? Varför inte då?

Nazar Akrami: Jag vet inte, det är så det fungerar (skratt).

Speaker: Som ett sätt att försöka förklara varför vi beter oss så här, när det kommer till att höja vår egen grupp och sänka de andra, så har man studerat självkänsla.

- Nazar Akrami: Det finns många studier i hur viktigt det är med självkänsla. Till exempel om du och jag opereras och du har högre självkänsla, du tillfrisknar bättre, du kommer ut från sjukhuset snabbare. Du går till jobbet med... Alltså, självkänslan hjälper dig väldigt mycket på vägen. Och man brukar säga så här att det finns två typer av självkänsla. En som vi får från mamma och pappa och anhöriga, de klappar oss och pussar oss och kramar oss. Det är liksom en grundläggande självkänsla. Sen har vi en självkänsla som vi skaffar. Till exempel att du köper en Lamborghini till exempel, det boostar som bara den.
- Amanda Glans: Gör det det?
- Nazar Akrami: Ja, men alltså vi har olika. Eller går och tränar, det finns olika källor till vardags. Och då är det här en mycket billig källa att hacka på någon annan. Det är gratis, det kostar ingenting. Du märker inte det och så kör du på och så får du en sådan här liten dos då och då. Det skulle kunna vara så här att det här gör vi för att få liksom en liten kick eller klick självkänsla.
- Amanda Glans: Men, kanske en konstig tanke, ur en överlevnadssynpunkt för mänskligheten, vore det inte bättre om vi var konstruerade så att vi automatiskt tycker om andra grupper? Snarare än tycker mer illa om dem.
- Nazar Akrami: Nej. Resurserna räcker inte om vi tycker om alla. Det finns alltså... Konflikter är inbyggda i olika saker runt omkring oss. Du vet ju aldrig vem den okända, vad han eller hon har med sig.
- Amanda Glans: Menar du då att det är naturligt att vara fördomsfull och rasist?
- Nazar Akrami: Ja, jag tycker inte att det är så konstigt.
- Speaker: I forskningen om fördomsfullhet så spelar något som kallas stereotyper roll. En stereotyp är en inre förenklad bild av en tänkt eller faktiskt grupp och deras medlemmar. Vi går ut för att prata om det här. För det är främst bland främlingar som våra stereotypa uppfattningar spelar roll.
- Amanda Glans: Varför har vi stereotyper?
- Nazar Akrami: Det är det viktigaste instrument vi har för att kunna hantera en komplex vardag.
- Speaker: I sin forskning så studerar Nazar Akrami de här stereotypa uppfattningarna ännu närmare.
- Nazar Akrami: Stereotyper har en avgörande roll med dagens kunskap om hur fördomsfullhet fungerar, så är stereotyper en avgörande roll för att uttrycka fördomsfullhet.
- Speaker: Han skiljer på medvetna stereotyper och omedvetna stereotyper.
- Nazar Akrami: Vi har massor med studier. Runt tusen studier skulle jag våga säga, som visar att vi påverkas av den informationen. Och vårt beteende mot en person från Ryssland eller USA eller Irak eller Syrien, påverkas av de stereotypa uppfattningarna eller den här informationen som är lagrad i vårt minne. Det påverkar oss.

- Speaker: Det är alltså så att de omedvetna stereotyperna styr mest.
- Amanda Glans: Om jag medvetet är tolerant och öppen och inte har så mycket fördomar, finns det en koppling till att jag då inte heller har stereotyper omedvetet?
- Nazar Akrami: Sambandet där, det finns alltså många studier också på det här, att finns det ett samband mellan explicit medveten fördomsfullhet och implicit omedveten fördomsfullhet. Sambandet är väldigt svagt. Det betyder att du kan ha olika i båda. De behöver inte gå hand i hand.
- Amanda Glans: Så jag kan tänka att jag är öppen och tolerant men egentligen har jag en massa omedvetna fördomar?
- Nazar Akrami: Ja, att du påverkas till exempel av de här stereotypa tankarna.
- Amanda Glans: Men om alla har de här automatiska stereotyperna av fördomar, hur stor handlingsfrihet har jag att inte liksom vara fördomsfull och rasistiskt?
- Nazar Akrami: Ja, jag vet inte. Jag har ett projekt som heter fördomsfullhet och fri vilja. Och då frågar folk mig så här "Finns det fri vilja?", då säger jag "Lycka till", i alla fall vad gäller fördomsfullhet. Jag vet, det här låter väldigt negativt men jag har en idé om det här. Det finns lite stöd för det i alla fall i forskningen. Och det är att individer som är motiverade, folk som är motiverade att vara icke fördomsfulla, de utvecklar filter som automatiskt spärrar av implicita fördomar. Alltså, de utvecklar också automatiska processer som bromsar fördomsfullhet på samma sätt.
- Speaker: Det finns en chans att inte vara helt styrd av våra omedvetna stereotyper. Och det är att bli medveten om dem.
- Nazar Akrami: Handlingsutrymmet finns i individens makt egentligen i det explicita.
- Amanda Glans: Vad går det att göra åt rasism då?
- Nazar Akrami: Ja, det är en jättesvår fråga. Jag tycker, alltså ärligt, jag tycker inte att man behöver göra så där jättemycket. För vanliga människor tycker jag att det räcker med att man är medveten om att man kan påverkas omedvetet.
- Amanda Glans: Så det är att bli personligt medveten som kan vara en medicin mot rasism?
- Nazar Akrami: Ja, jag tror att det hjälper lite grann.
- Amanda Glans: Men räcker det liksom med en personlig medvetenhet? Eller behöver det mera vara strukturer i samhället som ändras för att komma åt rasism?
- Nazar Akrami: Det är klart att... Ja, vi kan alla reflektera men vi måste också ha regler och tänka utifrån mänskliga rättigheter. Alltså, vi måste ha grundläggande värderingar som alla måste underordnas i ett samhälle.
- Amanda Glans: Ska vi gå över till att prata om din forskning? Kan du beskriva lite kort vad du har forskat om?

- Nazar Akrami: Jag har forskat om, på senare tid har jag fokuserat på någonting som heter generaliserad fördomsfullhet. Det är om personlighet, individuella karaktäristiska eller särdrag har någon betydelse för uttryck av rasism eller fördomsfullhet i allmänhet.
- Speaker: Nazar Akrami har i sin forskning bland annat studerat vad som utmärker en fördomsfull person.
- Nazar Akrami: Vad det går ut på, det är att det finns ett samband mellan olika typer av fördomsfullhet. I den bemärkelsen att en person som tenderar att vara rasistiskt också tenderar att vara sexistisk och ogilla även grupper som inte existerar.
- Speaker: Här fokuserar han på personlighet.
- Nazar Akrami: Det finns en gemensam nämnare i olika typer av fördomsfullhet. Och den gemensamma nämnaren förklaras av ingenting annat än personlighet. Det är alltså en personlighetseffekt.
- Speaker: Nazar Akrami ser att det finns modeller för så kallade ärftliga personlighetsfaktorer.
- Nazar Akrami: Jag vågar säga att det som vi föds med och som är stabila, någorlunda stabila över tid, så att säga, kan vi utifrån dem se vilka är det som blir mer eller mindre fördomsfulla.
- Speaker: Diskussionerna om arv och miljö är gammal. Och det finns många olika sätt att se på saken. Så det är inte okontroversiellt.
- Nazar Akrami: Men det här är en modell som man skulle kunna säga är något mer accepterad än andra.
- Speaker: Det finns olika personlighetspsykologiska modeller för vad som kallas ärftliga personlighetsfaktorer. Den som Nazar Akrami använder listar fem faktorer: Känsломässig stabilitet, målmedvetenhet, utåtriktning, vänlighet och öppenhet.
- Nazar Akrami: Det finns två nyckelfaktorer och det är öppenhet och vänlighet. De här två faktorerna (0,22,13) ganska mycket våra sociala verksamheter och sociala relationer.
- Amanda Glans: Men menar du att man föds liksom, att det är bestämt från när man föds hur öppen och vänlig man är?
- Nazar Akrami: De personlighetsegenskaper som jag har tittat på, de har en hög grad av ärftlighetskomponent i den bemärkelsen. Till exempel öppenhet är en av de mest ärftliga faktorerna. Alltså, där vi kan se och som har genetiskt påbrå, så att säga.
- Amanda Glans: Men jag hade liksom tänkt att öppenhet verkligen är något som påverkas av vad man har levt och upplevt.

- Nazar Akrami: Absolut. Miljön har betydelse, givetvis, det vore konstigt att säga något annat. Men det finns också stabila faktorer, eller personlighetsegenskaper, som vi bär med oss under åren.
- Amanda Glans: Vad utmärker en fördomsfull personlighetskaraktär då?
- Nazar Akrami: De är låga i vänlighet och låga i öppenhet. Och sen är de väldigt känsliga för osäkerhet och hot. Man söker sig till starka ledare och ställer upp på allt vad en överordnad person säger. De är väldigt...
- Amanda Glans: Vill ha auktoriteter?
- Nazar Akrami: Det heter från början auktoritär personlighet. Och det behöver inte vara att man själv är auktoritär utan man underordnar sig eller gillar auktoriteter.
- Speaker: I sin forskning så har Nazir Akrami slagit samman tre modeller för socialpsykologisk forskning. Första modellen studerar kognitiva faktorer.
- Nazar Akrami: Det är att våra stereotypuppfattningar påverkar oss.
- Speaker: Andra modellen studerar socialpsykologiska faktorer. Hur vår grupptillhörighet spelar roll.
- Nazar Akrami: Det är om vi tillhör en annan grupp än personer som vi betraktar, så tenderar vi att vara mindre positiva.
- Speaker: Tredje modellen studerar personlighetsfaktorer. Det vill säga hur våra så kallade ärftliga personlighetsdrag påverkar hur fördomsfulla vi är.
- Nazar Akrami: Och då har vi försökt att kombinera de här tre hela tiden. Och jag har också låtit dem, försökt låta dem tävla med varandra. Hur mycket? Vem vinner i att förklara fördomsfullhet? Och det intressanta är hur än vi gör så är det den här personlighetsförklaringen är den starkaste.
- Amanda Glans: Vad är dina slutsatser av det då?
- Nazar Akrami: Ja, det var en bra fråga. Till att börja med, rent så här, det här bråket mellan (personlighetspsykologer 0,24,51) och socialpsykologer, jag menar att vi behöver inte bråka. För det finns två områden, eller ytor, eller komponenter i fördomsfullhet, eller tre eventuellt, som vi egentligen håller på att förklara. Och de kan vi separera statistiskt. Det är den ena. Det andra det är att det är viktigt att kombinera olika synsätt för att förstå fördomsfullhet. När vi gör på ett sätt så förlorar vi ganska mycket i förklaringsgrad. Det är det andra. Det tredje är att personlighetsförklaringen är väldigt stark och vi kan inte hoppa över den. Och vi får inte se det som i termer av determinism, att vi liksom lägger en förklaring i någonting som vi kan inte förändra. Vi kan visst påverka fördomsfullhet, även om den har med personlighet att göra. Men vi måste förstå först hur personlighet fungerar vad gäller fördomsfullhet för att kunna påverka det.
- Amanda Glans: Men om du själv samtidigt säger att de starkaste komponenterna i en personlighet är medfödda.

- Nazar Akrami: Ja. Vi kan påverka nivåerna i alla fall. Till exempel med hjälp av olika typer av information eller åtgärder. Men att personlighet är medfödd det gör bara att vi kan identifiera vilka vi ska informera bäst. Och inte att vi kan inte göra någonting åt det.
- Speaker: Nazir Akrami tar ett exempel, att göra en informationskampanj.
- Nazar Akrami: Om du har 100 miljoner och vill köra en kampanj, skulle du göra det för hela populationen eller skulle du hellre vilja rikta dig till de som är faktiskt mest sårbara i den processen.
- Speaker: Då vet personlighetsforskningen hur vi kan formulera budskapet så att det når de som vi vill nå.
- Nazar Akrami: Först (vill vi visa 0,26,50) exakt vilka det är vi ska jobba med. Socialpsykologiska forskningen visar att du kan på samhällsnivå, eller på större nivå, påverka. Men personlighetspsykologiska hjälper oss att identifiera vilka är det som vi ska fokusera på mest.
- Amanda Glans: Så om man skulle göra en kampanj mot rasism, vilka ska man fokusera på då?
- Nazar Akrami: Jag skulle... (skratt) det var en svår fråga. Jag måste tänka. Men jag skulle tänka att försöka reducera hårt ifrån utgrupper hos de som vi identifierar som de värsta utifrån ett personlighetsperspektiv. De som har låg vänlighet och låg öppenhet. Berätta för dem att man behöver inte ta från dem för att ge till till exempel flyktingar eller invandrare, utan det finns andra potter. De behöver inte uppleva något hot mot sig själva.
- Amanda Glans: Så det vi gör nu är egentligen på sätt och vis tvärt om? Vi kommunicerar snarare ett ökande hot.
- Nazar Akrami: Ja, det gör tyvärr, jag skulle säga medvetet eller omedvetet så gör politiker ofta det. Det är väldigt osäkert i Europa, det är väldigt osäkert runt omkring oss. Vi vet inte. Det är väldigt ostabilt i alla länder. Det är stabilt här, det är inget bra. Det är inte bra uttalanden.
- Amanda Glans: Så i Sverige i nutid har vi egentligen en stor kampanj som ökar rasism? Kan man säga så?
- Nazar Akrami: Vi har många gånger fel, så det här kan ju trigga igång folk som är känsliga.
-
- Speaker: Du har hört en del i serien Prata rasism.
- Okänd röst: Jag tror inte att vi kan tänka som historielärare så här, att jag ska undervisa om historia för att hindra eleverna från att bli rasister.
- Okänd röst: Att återigen, det handlar om vår syn på andra. Det är rasismen som ligger bakom det här.

Speaker:

Du hittar fler delar i podserien på Forum för levande historias hemsida www.levandehistoria.se, och jag heter Amanda Glans.